

Voor Josette

*en alle anderen die behulpzaam zijn geweest
bij de totstandkoming van dit boek*

Willy Van Damme

*Het geheim
van
Plantyn*

Uitgeverij C. de Vries-Brouwers

Antwerpen

Rotterdam

CIP GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, 's-GRAVENHAGE
C.I.P. KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK ALBERT I

Damme, Willy Van

Het geheim van Plantyn / Willy Van Damme. –

Antwerpen ; Rotterdam : de Vries-Brouwers.

ISBN 978-90-5341-904-5

NUR : 342

Trefw.: historische thriller

© 2010 Willy Van Damme

© 2010 Voor België: Uitgeverij C. de Vries-Brouwers / Antwerpen

© 2010 Voor Nederland: Uitgeverij C. de Vries-Brouwers / Rotterdam

© Omslag: Cornelis Kiliaan aan het werk in de proeflezerszaal van de
drukkerij van Plantyn

Omslagontwerp: Geert Baccaert

ISBN 978-90-5927-078-7

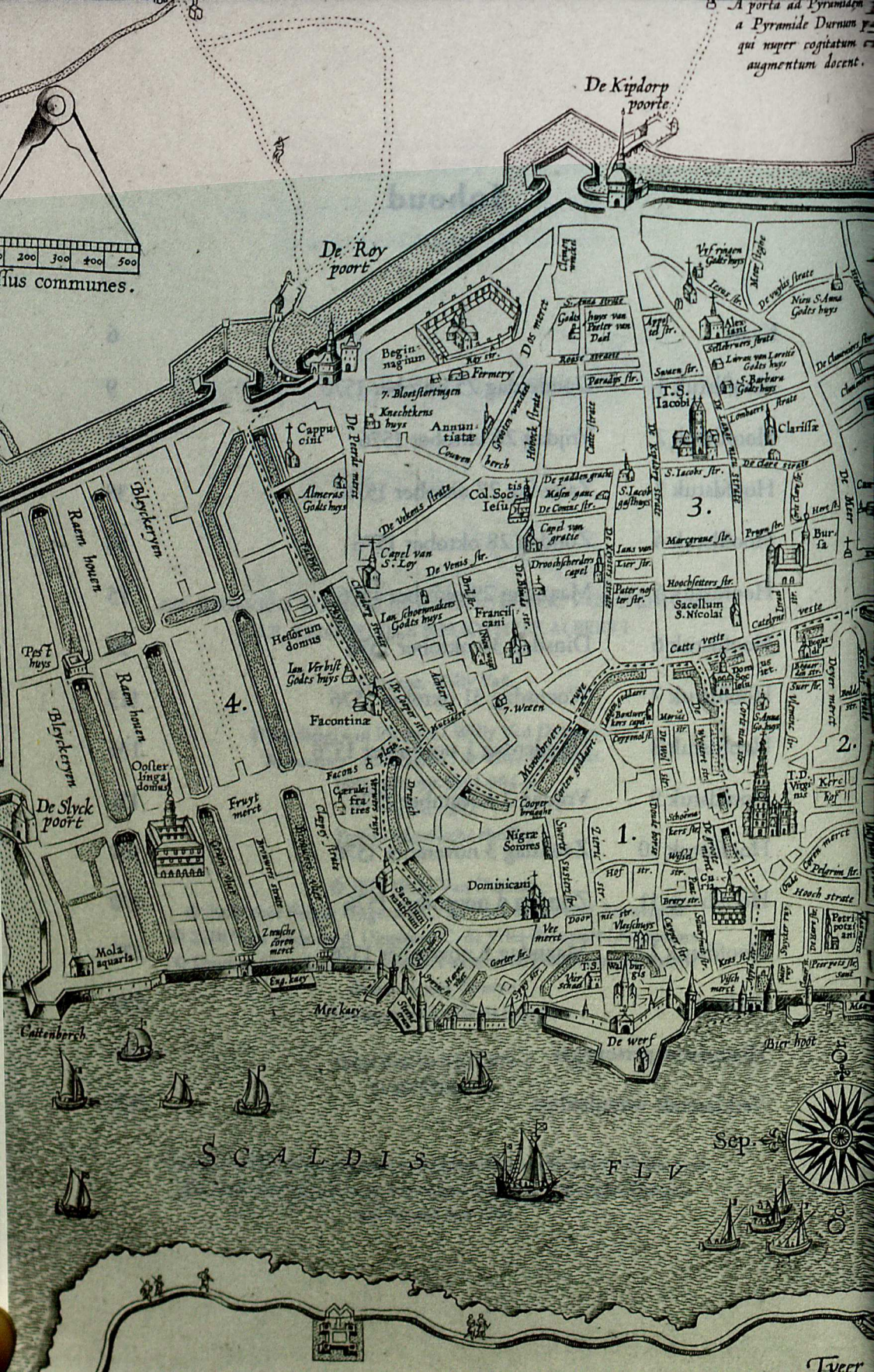
D/2010/0189/35

The right of Willy Van Damme to be identified as the author of this work
has been asserted to him in accordance with the Copyright, Designs
and Patents Act 1988

Inhoud

Kaart		6
Hoofdstuk 1	Donderdag 25 oktober 1576	9
Hoofdstuk 2	Vrijdag 26 oktober 1576	21
Hoofdstuk 3	Zaterdag 27 oktober 1576	39
Hoofdstuk 4	Zondag 28 oktober 1576	56
Hoofdstuk 5	Maandag 29 oktober 1576	75
Hoofdstuk 6	Dinsdag 30 oktober 1576	91
Hoofdstuk 7	Woensdag 31 oktober 1576	113
Hoofdstuk 8	Donderdag 1 november 1576	131
Hoofdstuk 9	Vrijdag 2 november 1576	151
Hoofdstuk 10	Zaterdag 3 november 1576	180
Hoofdstuk 11	Zondag 4 november 1576	190
Hoofdstuk 12	Maandag 5 november 1576	225
Epiloog		256
Historische personages		264
Verklarende woordenlijst		268

A porta ad Pyramiden
a Pyramide Durum
qui nuper cogitatum
augmentum docent.

200 300 400 500
fusus communes.

De Kipdorp poorte

De Roy poort

4.

3.

1.

Sep. 8

SCALDIS

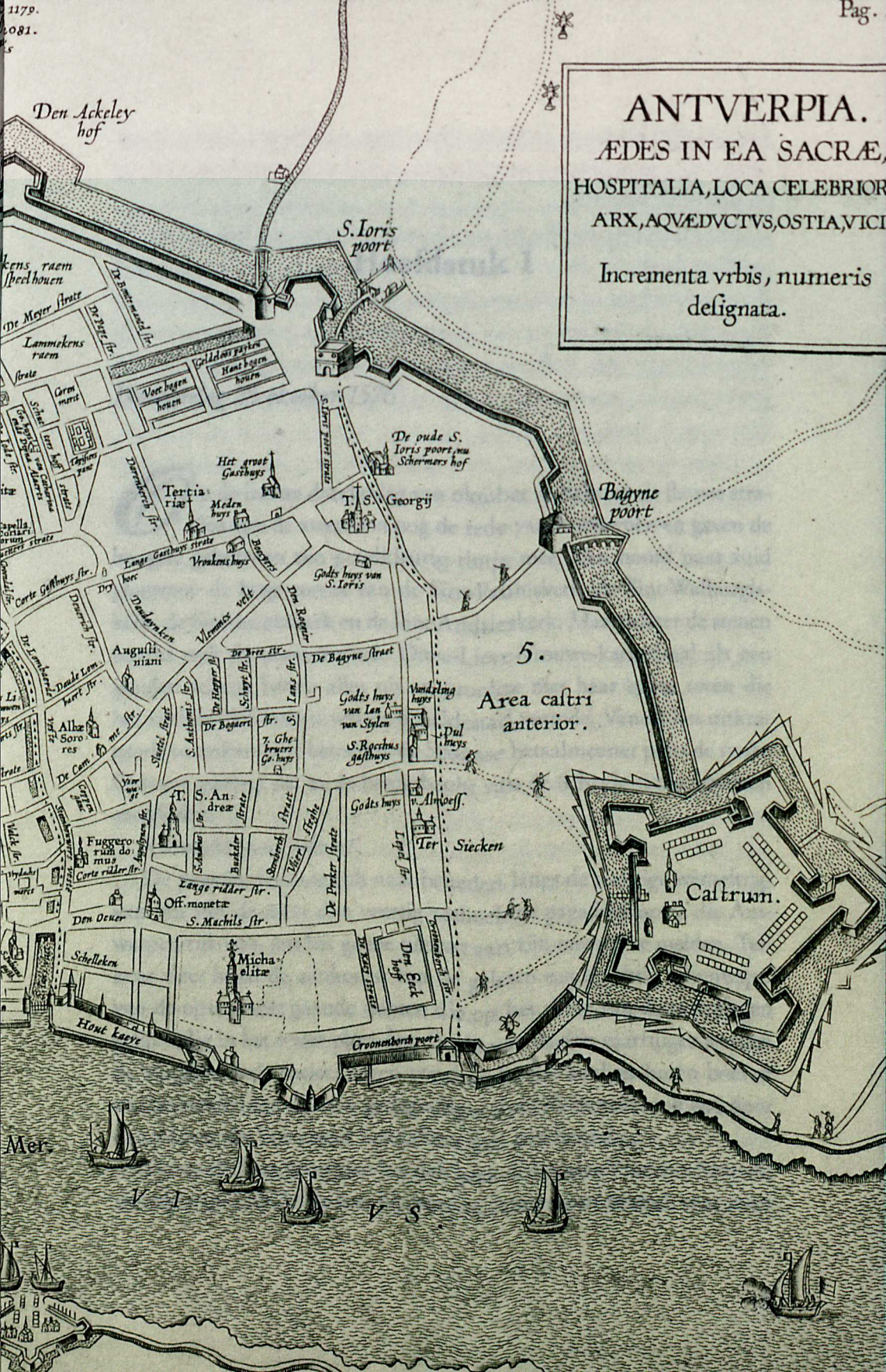
FLV

Tyver

ANTVERPIA.

ÆDES IN EA SACRÆ,
HOSPITALIA, LOCA CELEBRIOR
ARX, AQVEDUCTVS, OSTIA, VICI

Incrementa vrbis, numeris
designata.

Den Ackeley hof

S. Ioris poort

Bagyne poort

5.

Area caltri anterior.

Castrum.

Siecken

Croonenborch poort

Mer

V I S

Hoofdstuk 1

Donderdag 25 oktober 1576

Op de laatste donderdag van oktober verlichtten de flauwe stralen van de avondzon nog de rede van Antwerpen en gaven de hoogste gebouwen een goudkleurig tintje mee. Van noord naar zuid glommen de hoge torens van de Sint-Pauluskerk, de Sint-Walburgiskerk, de Sint-Jacobskerk en de Sint-Andrieskerk. Maar achter de stenen burcht stak de monumentale Onze-Lieve-Vrouwe-kathedraal als een gouden schijn boven alles uit en pronkte met haar spitse toren die het sierlijke lichtbaken van de Scheldestad vormde. Vanuit het uitkragende torenkamertje bemerkte de Spaanse betaalmeester plots de ranke Genuese galeien die in de brede bocht van de Schelde statig kwamen aanglijden.

'Caramba! Las Galeras!'

De pagador haastte zich naar beneden langs de tochtige wenteltrap van één van de meer dan veertig zeshoekige pagaddertorens die Antwerpen rijk was, om het goede nieuws aan zijn meester te melden. Telkens weer bood de aankomst van de galeien een prachtig schouwspel van de op-en-neer gaande riemen die op het ritme van de tromslagen gelijktijdig in het water plonsden. In elk van de drie vaartuigen werden de vastgeketende roeiers – een tweehonderdtal kaalgeschoren boeven en donkerkleurige slaven – gadegeslagen door de bewakers en ook door de soldaten die hen eerder bewaakten dan beschermden.

Vanop de brug achteraan het dek keek *il capitano* Vincente Pozzoali tevreden toe. Eindelijk was hij weer in Antwerpen beland, met meer

dan 100.000 inwoners, na Parijs de grootste stad benoorden de Alpen. Deze stad is werkelijk een wereldcentrum. Iedere Antwerpenaar zal dat onmiddellijk beamen.

De Antwerpse stadslucht zou hem goeddoen. Hij was dol op de gezellige drukte in de brede straten en de fratsen van de fiere Sinjoren die er gekleed als *seigneurs* rondliepen. Hij hield van de gulheid en de Bourgondische levenswijze van de Antwerpenaren in een stad waar alle vreemdelingen altijd welkom waren. Vanavond kon hij na het afhandelen van zijn lucratieve zaakje nog even langs bij zijn Antwerpse schone. Het leven is mooi.

Maar nu moest hij nog even goed uitkijken om zijn galeien te manoeuvreren langs de tientallen zeeschepen die in het midden van de stroom lagen te wachten op hun lading, aangevoerd door de kleinere schuiten die heen en weer voeren tussen wal en schip. Alleen het lossen van de lading mocht aan de kade gebeuren, binnen de drie dagen, want er waren maar twaalf ligplaatsen voor de zeeschepen. Gelukkig kon hij zijn schepen laten aanmeren aan de Werf, waar één van de twee kranen waarover deze haven beschikte, de goederen veel sneller aan wal kon brengen. Dat zijn galeien uit het kapitaalkrachtige Genua kwamen, was hier natuurlijk niet vreemd aan.

Nadat alle formaliteiten met de havenmeester achter de rug waren en de taksen betaald aan de officier van douane, kwam Vincente uit zijn kajuit en liep behendig de loopplank af. De grote kraan was al in werking getreden om de balen kostbare zijde te lossen. De kraanmeester gaf de kraankinderen nauwkeurige instructies en liet hen dan verwoed trappelen om de houten tredmolen rond te krijgen. Het was een drukte van jewelste op de loskade.

Hij baande zich een weg doorheen de bonte wereld van werkvolk en leeglopers die door elkaar wriemelden als overrijverige mieren. Bonkige buildragers torsten zware zakken graan op hun schouder. Kordewagenkruiers sleurden heen en weer met hun lange handkarretjes op één wiel. Flink aangepord door hun menner trokken zwoegende paarden de overvolle natiewagens voort. Mandenvlechters en zakkennaaiers waren druk bezig met het herstellen van beschadigde exemplaren.

Vagebonden en beurzensnijders wachtten hun kans af om een slag te slaan en keken uit of er niets tussen wal en schip viel. Nerveuze passagiers maakten aanstalten om in te schepen voor een reis naar een verland. Warm ingeduffelde jeneververkoopsters kwamen met luide stem boven al het andere rumoer uit.

Hij voelde de steelse blikken van enkele jonge werksters op zich gericht die hem bewonderend nakeken. Hij wist dat hij indruk maakte met zijn rijkversierde wambuis van satijn met eronder een wit hemd van gefronst linnen. Zijn lederen broek met een imponerende bolle gulp was van boven wijd en werd passend van de dijen tot aan de kuitten, waardoor zijn stevige benen goed tot uiting kwamen. Zijn licht golvende haar tot aan de schouders en de fijne ringbaard accentueerden zijn mannelijke uiterlijk.

‘Kon ik de kop van die schone jongen maar eens tussen mijn borsten drukken,’ verzuchtte één van hen.

‘*Hela, scharminkels! Da dis gien spek voer ollen bek, zenne! Voertwaerke!*’ snauwde een matrone hen toe, die bij de aanblik van de jongeman spijt had dat ze zelf niet wat jonger was. Een man gehuld in een lange zwarte kapmantel keek vanop een afstand grijnzend toe en vervolgde dan zijn weg in dezelfde richting als de Genuees.

Vincente stapte door de Vismarkt waar aan de kramen nog enkele porties schelvis luid werden aangeprezen. Ze waren goed ingepegeld tegen bederf, maar er hing toch al een minder frisse geur boven de markt. De palingverkoopsters, mosselenleursters, haringventers en krabbenleursters keelden tegen elkaar op om ook hun laatste waar van de dag verkocht te krijgen. Een garnalenverkoopster en een jeneververkoopster, die er al genoeg van hadden, proefden giechelend van elkaars waren. Ze keken in vervoering naar de mooie vreemdeling alsof ze de prins van hun dromen zagen voorbijkomen. Hij schonk echter aan geen van allen aandacht en trok de stad in.

* * *

De 46-jarige Cornelis Kiliaan haastte zich met kleine pasjes naar huis. De meeste mensen beschouwden hem als een onopvallend mannetje dat dikwijls over het hoofd werd gezien. Totdat men ondervond dat men met een pienter ventje te maken had. Hij wreef met zijn rechterhand zenuwachtig door zijn volle peper-en-zoutkleurige baard. Het afhalen van de loden sierletters die meester Plantyn dringend nodig had, was niet zonder problemen verlopen en had heel wat meer tijd gevraagd dan hij had verwacht. Kiliaan wist dat Plantyn voor zijn drukwerk steeds de hoogste eisen stelde en dus had hij erop gestaan dat men nog enkele aanpassingen maakte aan een aantal sierletters. Sinds hij in 1558 bij Plantyn inwoonde als corrector en ook toezicht moest uitoefenen op al het materiaal in de drukkerij, kon hij het zich permitteren om zelf initiatieven te nemen en de verantwoordelijkheid te dragen voor de keuze van de benodigdheden.

Trouwens, Plantyn was hem zelf komen opzoeken aan de universiteit te Leuven, waar hij Latijn, Grieks, Hebreeuws en rechten studeerde. Hij had hem gevraagd om bij hem in dienst te komen als proeflezer vanwege zijn uitstekende talenkennis. Daar was hij dan na enige bedenktijd op ingegaan, vooral omdat Plantyn hem ook de gelegenheid bood om zijn eigen schrijfwerk verder te zetten.

Gelukkig was hij er bijna. De Vrijdagmarkt was niet veraf meer. Toen hij aan de Kaasrui de hoek omsloeg, doemde voor de Torfbrug het afgrijpselijke beeld op van een woeste steekpartij. Een man met een zwarte kapmantel hakte met een dolk onophoudelijk in op een kreunende en ineengekrompen gedaante.

'Hou daarmee op! Help! Wachters! Help!' riep Kiliaan terwijl hij onvervaard met de armen breed zwaaiend als om vogels te verschrikken op de man toeliep.

Opgeschrikt door het plotse kabaal, hield de dader op en rende weg. In een oogwenk was hij in een van de smalle straatjes verdwenen. Kiliaan boog zich over het slachtoffer en zag onmiddellijk dat die er ernstig aan toe was. De borststreek was bezaaid met steekwonden waaruit het bloed gulpte. Het gelaat van de man was helemaal vertrokken van de pijn. Zijn gebalde vuisten leken nog klaar om de aanvaller af

te weren. Zijn ogen openden zich en keken hem hulpeloos aan. Terwijl hij moeizaam met zijn hand naar de kathedraal wees, prevelde hij nog nauwelijks verstaanbaar enkele woorden.

‘Doc ... vin ... poz ... plan ...,’ en dan hield hij op, voorgoed.

Toen de linkerhand van Vincente zich langzaam opende, merkte Kiliaan dat er iets uit gleed. Het was een vreemd voorwerp dat de bloedende hand de hele tijd had omklemd. De massieve gouden dierenkop leek te groot om als een ring te worden gedragen, maar toen hij de achterkant bekeek, zag hij dat er een rondje aan was bevestigd. Het lukte Kiliaan de ring over zijn middelvinger te schuiven; hij trok die dan weer uit en stopte hem instinctief in zijn zak.

Inmiddels kwamen ook vele andere nieuwsgierige mensen toegesnel, want het volk was steeds belust op spektakel. Plots verscheen de burgerwacht.

‘Pak hem bij zijn schabbernak!’ beval de sergeant die aan het hoofd stond van deze patrouille. ‘En sluit hem op in het Steen, waar hij niet kan ontsnappen. Deze ellendeling zal boeten voor zijn afschuwelijke misdaad.’

‘Maar ik heb hier niets mee te maken!’ riposteerde Kiliaan. ‘Ik heb deze man nog willen helpen.’

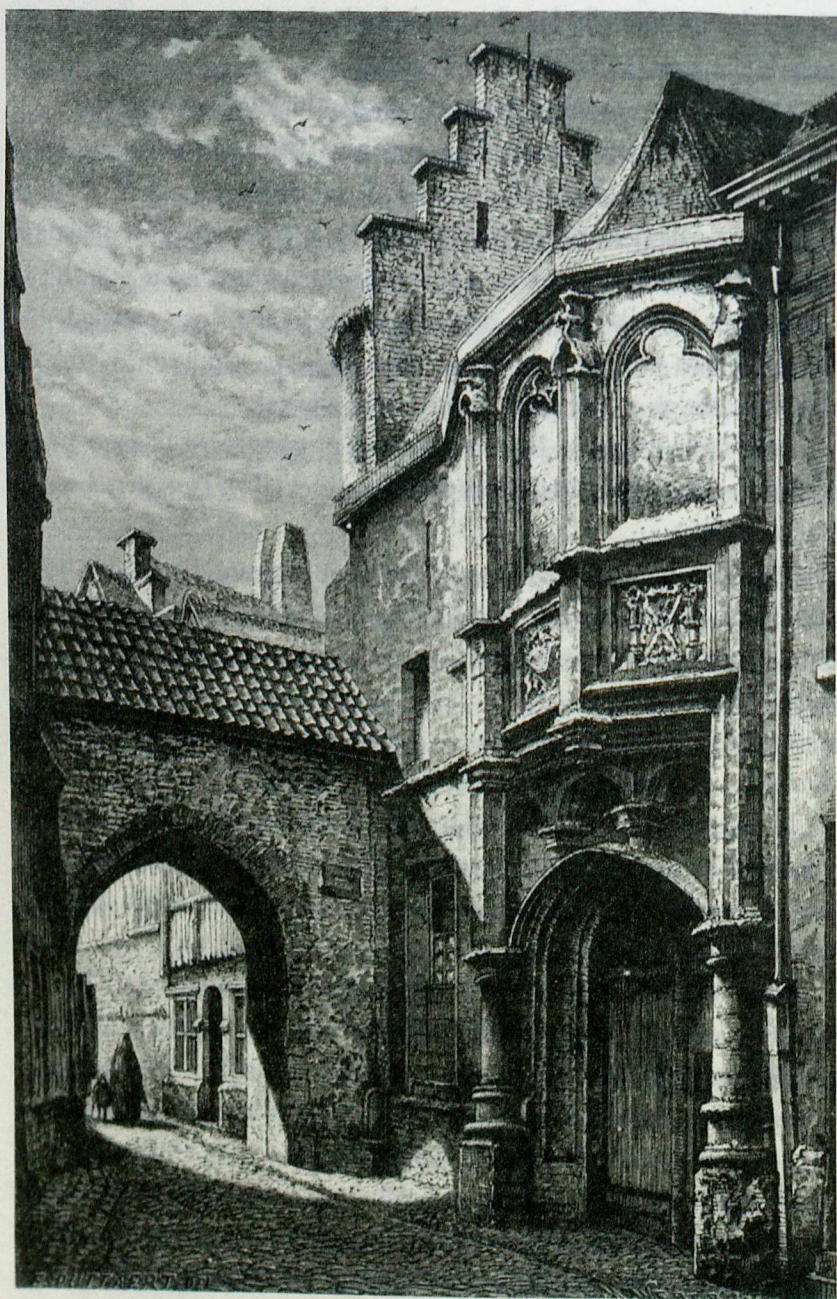
‘Zwijg, je bent op heterdaad betrapt, man!’ snauwde de sergeant, die het bevel had over de burgerwacht. ‘Hier helpt geen moederlief meer aan. Breng hem onmiddellijk weg naar ’s Heeren Steen, en verwittig de schout.’

Twee wachters grepen hem hardhandig vast en deden hem de boeien om. Hij werd terstond weggeleid onder het luide gejoel van de aange-groeide menigte, die hem allerlei verwensingen toeriep.

‘Schorremorrie! Bucht! Judas! Aan de galg!’ schreeuwde de mensen-massa.

De wachters moesten hem in bescherming nemen tegen de woede van het volk. Weldra doemde de sombere burcht van het Steen aan de Schelde voor hem op. Hij werd nog altijd achternagezeten door een bende lawaaimakers die deze attractie voor geen geld wilde missen.

In de Gevangenisstraat werd het joelende volk aan de Palingbrug

'Weldra doemde de sombere burcht van het Steen aan de Schelde voor hem op.'

tegegehouden door de hellebaardiers van de burcht. De Steenweerder, cipier en baas van de gevangenis, kwam al aan de poort kijken wat er aan de hand was. Want elke nieuwe bajesklant was voor hem een nieuwe bron van inkomsten. Hij diende aan de schout, die het hoofd was van het gerecht, een vergoeding te betalen om dit ambt gedurende drie jaar te mogen uitoefenen, dus moest hij zien dat hij zoveel mogelijk geld uit zijn gevangenen kon kloppen. Nadat hij door de sergeant van de burgerwacht was ingelicht over de feiten, schoot hij in actie. De buitenportier werd erbij geroepen, die hem aan beide benen in de boeien sloeg en vervolgens naar de open binnenplaats leidde, waar hij werd overgedragen aan de binnenportier, want iedereen had hier zijn eigen bevoegdheid in deze zwaar bewaakte gevangenis.

De struisgebouwde man sleurde hem mee naar een ronde arduinen steen die tegen de muur was geplaatst. Hij moest erop gaan zitten en werd bruusk tegen de muur geduwd. Hij voelde dat een ijzeren klem rond zijn hals werd gesloten. Met zijn ruwe handen tastte de man hem helemaal af en haalde alles uit zijn zakken.

‘Is die karbonkel van een ring van jou of heb je die zojuist gepikt?’ vroeg de portier wantrouwig.

‘Die heb ik nog van mijn vader zaliger gekregen, maar ik draag hem niet op straat omdat hij nogal opzichtig is,’ antwoordde Kiliaan gewiekst. ‘Kijk, hij past mij als gegoten!’

Hij schoof de groteske ring zonder aarzelen over zijn middelvinger terwijl de bewaker nauwlettend toekeek.

‘Goed dan. Die kan nog altijd dienen als onderpand,’ gnuifde hij gerustgesteld.

‘Dat kunnen we bekijken.’

‘Je weet toch wel dat je hier moet betalen voor je onderhoud,’ sneerde hij en deed verder met de grondige controle, waarna Kiliaan terug werd losgemaakt.

‘Kan ik op de eerste verdieping in de poorterskamer verblijven?’ vroeg Kiliaan aan de Steenweerder.

Hij wist maar al te goed dat het enige alternatief bestond uit de vochtige en donkere kerkers, waar alleen langs enkele gaatjes in de deur

wat lucht binnen kon. Men werd er gewoon gek van het onophoudelijke gekerm en gekrijs vanuit de folterkamer die zich ook in de kelder bevond.

‘Mijnheer heeft nog een voorkeur ook. Het is hier verdomme geen herberg, maar een gevangenis! Wat heb je daar nog bij je?’

‘Een pak waar niets waardevols in steekt,’ zei Kiliaan achteloos, die niet wou dat de letters die van cruciaal belang waren voor de nieuwe druk in verkeerde handen terecht kwamen.

‘Wat steekt er in dat pak?’

‘Loden letters voor de drukkerij.’

‘Letters interesseren me niet,’ zei de analfabeet, ‘alleen geld of kostbaarheden.’

Eén van de tien hellebaardiers die het Steen bewaakten, kwam op hem af. Het was een reus van een vent met een pokdalig gezicht dat bij Kiliaan de herinnering aan een dichtbevolkt mollenveld opriep.

‘Meekomen!’ zei de weinig spraakzame wachter.

Hij volgde schoorvoetend de hellebaardier naar de poorterskamer op de eerste verdieping. Vermits hij na lang palaver de Steenweerder had kunnen overtuigen dat hij in staat was om zijn onderhoudskosten te betalen, mocht hij daar, samen met een twintigtal andere bevoorrechte gevangenen, in een droge maar niet verwarmde kamer verblijven. Dat was het enige dat hij had kunnen bedingen, omdat hij hen had verzekerd dat hij eigendommen bezat in Duffel, Lier en Antwerpen. Na het overlijden van zijn ouders en zijn zus, had hij die als enige erfgenaam verworven. Uit de steelse blikken die de wachter steeds weer op de grote gouden ring wierp, concludeerde Kiliaan dat het kostbare kleinnood ook wel de onderhandelingen had vergemakkelijkt.

‘Hier zit ik dan,’ mompelde Kiliaan gelaten. ‘De wereld is een gekkenhuis. Ach, beter onrecht lijden dan onrecht doen. Nog een geluk dat ik niet in de donkere, vochtige kerkers in de kelder werd gestopt waar de martelkamers en de vergeetputten zijn.’

Eten kreeg hij niet meer, daar was het te laat voor geworden. Er zat niets anders meer op dan te gaan slapen, want na acht uur mocht er al geen licht meer branden. Hij kon na al die verwarrende gebeurtenis-

sen moeilijk de slaap vatten, maar uiteindelijk wierp hij zich toch in de armen van Orpheus.

* * *

In de Lepelstraat brandde nog veel licht en liep nog heel wat volk bralend en lallend rond. Dat waren dan voornamelijk de Spaanse soldaten afkomstig van de Citadel, de dwangburcht waar het garnizoen was gelegerd. De nachtwacht kneep evenwel voor hen een oogje dicht als ze met een nachtvergunning in dit beruchte kwartier hun vertier kwamen zoeken.

Capitán Luis Gonzalez lag tevreden maar uitgeput in een van de vele bedden die de herbergen en bordelen rijk waren. Hij keek naar zijn bedgenote en bewonderde haar lange slanke benen en haar fraai gevormde borsten.

'*Madre de dios!* Je bent toch een mooi jong schepseltje. Heb jij geen zin om met mij mee naar Spanje terug te keren? Ons soldatenwerk is hier toch bijna ten einde.'

'Ik dacht dat jij al een vrouw had waarmee je getrouwd bent,' zei Anna spottend.

'Och, dat is vlug geregeld. Dan gooi ik die wel buiten,' antwoordde hij luchtig. 'Ze weigert toch telkens om met me mee te gaan als we voor een missie naar het buitenland moeten. Op die manier heb ik toch niets aan haar. Trouwens, verandering van spijs doet eten.'

'Ik vind een verre reis over land te vermoeiend.'

'Dat is toch geen probleem. We kunnen de reis over zee maken. Binnenkort beschik ik immers over genoeg geld.'

Anna fronste haar wenkbrauwen en vroeg hem verder uit.

'Hoe kom je dan aan dat geld, want je bent al een hele tijd niet meer uitbetaald?'

'Dat zul je wel zien,' zei hij kort. Hij wou er duidelijk niet verder op ingaan. 'Maar wat zegt je zo'n romantisch zeereisje naar Spanje?' drong hij aan.

'Ik word nogal vlug zeeziek.'

'*Caramba!* Ik heb het begrepen. Je wilt gewoon niet met me mee. Maar je zult nog wel spijt krijgen dat je een herenleven met mij in Spanje niet hebt aangenomen.'

'Ik voel me goed in mijn eigen land en wil er blijven. Daar zou jij ook beter aan doen,' zei ze met enig misprijzen.

'Ik kan er ook niet aan doen dat ik hier naartoe ben gezonden,' klaagde hij terwijl hij opstond en zich met tegenzin aankleedde. 'Ik voer maar de opdrachten uit die mij werden opgelegd door mijn oversten.'

'Dat heb ik al door velen horen zeggen.'

Nadat Anna hem beneden had uitgezwaaid, bracht ze haar opbrengst van de dag naar de hoerenwaard. Ze hield echter het geld achter dat ze verdiend had met extra verzoeken in te willigen. Daar had ze haar eigen plannen mee. Ze trok zich terug in de kamer die ze met de andere meisjes moest delen en legde zich naast haar vriendin Veerle in de strobak, ontgoocheld dat de man waarop ze de hele avond had gewacht, niet was komen opdagen.

* * *

Diezelfde avond nog had Christoffel Plantyn, ongerust over het wegblijven van Kiliaan met de opgehaalde waren, aan Carlos, de drukkersgezel en vriend van Kiliaan, de opdracht gegeven te gaan uitzoeken wat er was voorgevallen. Na enige tijd kwam Carlos terug met het slechte nieuws dat hij had gehoord dat zijn beste corrector door de burgerwacht naar het Steen was gebracht omdat hij een misdaad had begaan. Hij zou een zeeman met een dolk hebben doodgestoken. Plantyn schrok hevig van dit opzienbarende bericht en kon maar niet geloven dat de brave Kiliaan bij zoiets afgrijselijks als een moord zou kunnen zijn betrokken. Hij bedankte Carlos voor de belangrijke informatie die hij hem zo vlug had bezorgd en zei hem van maar te gaan slapen. Hijzelf zou morgenvroeg naar het Steen gaan om te weten te komen hoe de vork in de steel zat en wat er eventueel nog kon worden geregeld. Een voornaam zakenman heeft altijd wat meer armslag.

In zijn bed gleed Plantyn met zijn hand bedachtzaam over snor en baard, overwegend wat hij nu moest doen. De onverwachte gebeurtenissen doorkruisten zijn plannen, waardoor hij nu voor een dilemma stond. Moest hij nu een van zijn belangrijkste medewerkers uit de klauwen van het gerecht zien te houden? Of moest hij er vooral voor zorgen dat zijn geheime plan niet in gevaar kwam? Hij moest dit zonder dralen met de anderen bespreken en dringend een aangepast plan smeden. Hij beseftte dat dit een uiterst delicate zaak zou worden.

Hij had een lange weg afgelegd sedert hij als Christophe Plantin in Frankrijk was geboren. Hij had geen gemakkelijke jeugd gekend. Zijn moeder was vroeg gestorven aan de pest en zijn vader had hem op veertienjarige leeftijd zonder middelen van bestaan in Orléans achtergelaten. Dat waren harde tijden voor hem geweest, maar ze hadden hem gesterkt. Hij was naar Lyon getrokken, had er het vak van boekbinder geleerd en was getrouwd met Jeanne Rivière, de dochter van een rijk linnenkoopman. Na enkele jaren in Parijs te hebben gewerkt, trok hij in 1549 naar Antwerpen, waar voor de calvinisten een veel vrijere meningsuiting bestond. Hier werd hij door iedereen Christoffel Plantyn genoemd.

Zijn vrouw was een linnenwinkel begonnen en hij had zich een reputatie opgebouwd als boekbinder. Dat werk moest hij na een paar jaar echter opgeven, nadat hij door een degensteek ernstig gewond was geraakt aan de schouder bij een overval op de Meir. Dankzij Goropius Becanus, de voortreffelijke arts die zijn vriend en geldschietter werd, schoot hij er het leven niet bij in. Hij moest eerlijk toegeven dat hij wel wat van de situatie gebruik had gemaakt. 'Een nadeel moet je altijd trachten om te buigen in een voordeel,' had zijn vader hem geleerd. Hij was op het spoor gekomen van zijn aanvallers en had met hen een regeling getroffen die voor beide partijen gunstig was. Hij zou hen niet voor het gerecht aanklagen, indien ze hem in ruil een grote som geld gaven als vergoeding voor het doorstane leed. Met dit geld had hij zich een pers en andere benodigdheden voor een drukker kunnen aanschaffen.

Zo was hij overgeschakeld op het drukken van boeken in een kleine

drukkerij in de Cammerstraat, waar veel brouwers of *cammers* gevestigd waren. Dat was helemaal geen sinecure geweest, want bij zijn aankomst in Antwerpen bestonden er al in de dertig drukkerijen die hij moest zien te overtreffen wilde hij slagen. Maar door zijn onuitputtelijke werklust, zijn briljante ondernemingsgeest en een constante aandacht voor de kwaliteit van zijn werk, waaraan hij zeer hoge eisen stelde, had hij zich sindsdien gestadig weten op te werken. En zo kon hij met zijn rijkelijk geïllustreerde boeken topkwaliteit leveren. Het leek wel of zijn boeken met zilveren letters waren gedrukt.

Dit had ertoe geleid dat hij zes jaar geleden door Filips II was aangesteld tot aartsdrukker. Door de officiële drukker van de katholieke Kerk te worden, werd het drukken van alle liturgische boeken zeer winstgevend. Verleden jaar had hij niet minder dan 83 uitgaven verzorgd. Het had hem geen windeieren gelegd.

Nu hij in het pas verworven pand "De Gulden Passer" aan de Vrijdagmarkt aan het hoofd stond van de beroemdste drukkerij van Europa met 160 werklieden en 22 drukpersen, moest hij uiterst voorzichtig zijn al die inspanningen niet verloren te laten gaan door één enkele misstap. Vooral niet omdat hij na zijn harde jeugdijaren nu een gelukkig gezinsleven kende. Zijn vrouw was weliswaar een Normandische matrone, maar een zeer hardwerkende en toegewijde echtgenote. Daar had hij meer aan dan aan een frivol schepsel dat zich te mooi voelt om haar handen vuil te maken. Ze had hem vijf dochters geschonken, waarvan er vier reeds op jonge leeftijd waren gehuwd met mannen die zich in zijn bedrijf verdienstelijk maakten of zelf een zaak leidden. Alleen de jongste was nog niet uitgehuwelijkt. Zijn grootste ontgoocheling in zijn leven was echter nog altijd dat zijn enige zoon op vierjarige leeftijd was gestorven. Het bedrijf zou dus niet onder zijn naam worden verdergezet.

Hoofdstuk 2

Vrijdag 26 oktober 1576

De eerste zuinige lichtstralen vielen de kamer binnen, toen de deur bruusk werd opgeduwd en Cornelis Kiliaan gewaar werd dat er iemand bij zijn bed stond. Het was de *Mollenkop*.

‘Bij de Steenweerder komen,’ zei hij kort. Maar toch lang genoeg om er het nodige leedvermaak in te kunnen leggen, want hij had een hekel aan die *interlectuelen* in hun mooie kleren die zich nooit vuil moesten maken.

Toen Cornelis de woonst van de cipier op de benedenverdieping binnenkwam, zag hij zijn meester Plantyn in gesprek met de Steenweerder.

‘*Tiens*, daar ben je, Kiliaan! Gisteravond is jouw vriend Carlos, de drukkersgezel, me komen vertellen dat hij gezien had dat je door de burgerwacht werd meegenomen naar het Steen. Ik ben vanmorgen onmiddellijk naar hier gekomen en heb met de Steenweerder de afspraak gemaakt dat je vanaf vandaag bij mij thuis gedetineerd bent. Hij ontvangt dan nog wel elke dag zijn vergoeding, want hij behoudt nog altijd het toezicht over jou. Je kan dus met me meekomen. Haal al je spullen op en vergeet zeker niet de sierletters.’

De Steenweerder stond op en kwam glimlachend op hem af.

‘Waar is de ring die je me hebt beloofd?’

‘Ik heb je gezegd dat we dat konden bekijken. Je hebt hem bekeken en nu houden we het voor bekeken,’ zei Kiliaan en stapte naar de deur, de cipier perplex achterlatend.